

4. Veľkonočná nedeľa – Jn 10, 11-18

Dobrý pastier položí svoj život za ovce

Najznámejší obraz Ježiša, je obraz dobrého pastiera ktorý stojí uprostred stáda, alebo ako drží ovečku na svojich pleciach. Toto bol obraz, ktorý kresťania vždy milovali. Avšak hneď si všimneme, že dnešné evanjelium nehovorí o dobrom pastierovi, ale o krásnom pastierovi. Prívlastok, ktorý je v gréčtine použitý nie je „*agatos*“ tj. dobrý, ale „*kalos*“ tj. krásny. Evanjelista nám v skutočnosti nechce rozprávať o Ježišovej добрote, ale o jeho kráse. O tej kráse, ktorú následne budeme povolaní reprodukovať na našich tvárach. Máme radi krásu, sme ňou priťahovaní ... kniha Sirachovcova v kapitole 40 hovorí: „*Tvoje oko túži za pôvabom a krásou...*“ (Sir 40, 22) Sme očarení východom či západom slnka, rozjímame nad horami, morom, kvetmi, zručnosť tých, ktorí sa pohybujú tanečnými krokmi ... Čo robia spisovatelia, básnici, hudobníci, umelci? Nič iné, ako prekladajú krásu do svojho jazyka.

Prečo nás všetko to, čo je krásne tak láka? Pretože krásne veci sú odrazom nekonečnej Božej krásy. Sme stvorení pre krásu, pretože sme stvorení pre Boha ... existuje výraz, ktorý si všetci želáme, aby nám raz bol povedaný: „*Aký krásny človek!*“. Znamená to: milý, zdvorilý, ochotný, láskavý, úctivý, tj. krásny človek. Všetci by sme boli radi, keby sa to mohlo povedať o nás. Ježiš svojim učeníkom povedal práve to: že musíme byť krásni ľudia. On hovorí: „*Vy ste svetlom sveta ... nech iní vidia vaše pekné diela*“; žiaľ aj tu sa pri prekladoch často používa slovo „dobrý“, ale malo by tam byť namiesto toho slovo „krásny“. Keď sa Ježiš predstavil ako „*pekný pastier*“, židovskí vodcovia boli rozhorčení, považovali ho za nepríčetného blázna a pokúsili sa ho ukameňovať. Prečo?

Ak na dedinu, kde sú všetci škaredí zrazu príde krásny človek ... tak predtým si určite neuvedomili, že sú škaredí, ale ak príde krásny človek, pozerú sa na seba a uvedomia si svoj stav. Môže ich otráviť už len prítomnosť inej osoby, ako sú oni sami. Proroci v Starom zákone hovorili o pastieroch, ktorí viedli ľud Izraela. Prorok Ezechiel prirovnáva vodcov ľudu k pastierom a hovorí: „*Beda pastierom Izraela, ktorí pásli seba! Mlieko ste pojedli, vlnou ste sa obliekli, vykŕmené ste pozabíjali, no ovce ste nepásli. Slabé ste neposilňovali, choré ste neliečili, ranené ste neobviazali, rozpráchnuté ste nezavrátili, ani stratené ste nehľadali, ale násilím a hrôzou ste panovali nad nimi.*“ (Ez 34, 2-4)

Tvárou v tvár takejto situácii, Ježiš povie, že zástupy boli ako ovce bez pastiera ... V tejto situácii, prichádza „krásny“ pastier. Tí, ktorí boli „škaredými“ pastiermi, museli byť teda naozaj nahnevaní, pretože chceli pokračovať vo svojom zabehnutom fungovaní. Pre nich bolo všetko v poriadku, všetci boli rovnakí. Možno si ani neuvedomili, že sú škaredými pastiermi. Vypočujme si, ako sa Ježiš predstavuje týmto vodcom izraelského ľudu ...

Ježiš povedal: „Ja som pastier – ten krásny. Pekný pastier položí svoj život za ovce.

„*Ja som pastier, ten krásny.*“ (ὁ ποιμὴν ὁ καλός) - Tento doslovný preklad v dnešnej evanjeliovej pasáži budeme dnes používať zámerne, aj keď zvyčajné sa uvádza: „dobrý pastier“.

V prvom rade sa úryvok začíname slovami: „Ja som“ – je to veľmi dôležitý výraz, pretože je to seba predstavenie Boha, je to meno, ktorým sa Boh predstavil Mojžišovi: „*Ja som*“. Keď teda Ježiš používa tento výraz, má na mysli: „*teraz vám predstavujem Božiu tvár*“, „*krásnu, tvár na kontempláciu*“. Existuje totiž Božia tvár, ktorá je „škaredá“. V Spojených Štátoch Amerických sa uskutočnil prieskum (10. 8. 2010, zdroj „Il Corriere“) ohľadom predstavy ľudí o Bohu. Aký bol výsledok? Zistilo sa veľmi nízke percento ateistov - iba 5%. Ale iba 22% malo predstavu Boha ako dobrotivého, láskavého a jedine dobrého Boha. Zvyšok, čo je 67%, malo svoju predstavu o Bohu škaredú: Boh je pre nich autoritatívny, vzdialený, ten, kto sa nestará o naše problémy, ktorý trestá a vykonáva spravodlivosť. Tento škaredý obraz Boha stojí pri vzniku spoločnosti, ktorá vôbec nie je krásna. Prečo? Pretože ten, kto zbožňuje takéhoto Boha, potom chce reprodukovať jeho tvár. A potom sa zrodí ideálny obraz človeka, ktorý je vládcom, ktorý sa nechá obsluhovať, ktorý vyžaduje, aby mu iní boli podriadení, pretože toto je obraz, ktorý ešte stále mnohí majú – je to škaredý obraz Boha. Keď sa teraz Ježiš predstavuje ako „Pastier - ten krásny“, znamená to: „rozjímaj v mojej tvári nad krásnym obrazom Boha“.

Existuje Boh, ktorý je skutočne príťažlivý, krásny a je dôležité vidieť jeho krásu a cítiť sa ním bezpodmienečne milovaný. Pozrime sa teda, čo robí Ježišovu tvár krásnou. Už sme počuli prvú charakteristiku tejto krásy: je to on, kto dáva svoj život pre život svojich oviec. Používané sloveso nie je „dať život“, čím zvyčajen myslíme na dar jeho života na Kalvárii. Tu sa na to nemyslí. Použité je iné sloveso: „predstavuje“ (tithemi), teda „umiestni svoj život“ pred vás, predloží svoj návrh človeka, skutočne pekného človeka. Postaví Ti svoj život pred Teba, tj. predstaví sa Ti, aby si sa mohol konfrontovať s touto ľudskou krásou a aby si ju mohol reprodukovať.

Peter vo svojom prvom liste, ktorý napísal prenasledovaným kresťanom v Malej Ázii, hovorí: „*Vaše správanie medzi pohanmi nech je ~~vzorné~~ (pekné), aby videli vaše ~~dobré~~ (krásne) skutky a v deň navštívenia oslavovali Boha práve za to, z čoho vás osočujú ako zločincov.*“ (1 Pt 2, 12 - upravené) Budú aj takí čo povstanú proti Vám, ako príčine každého zla. Musíte sa naučiť odpovedať svojimi peknými dielami. Počúvajme ako vyzerajú tí, ktorí nie sú pastiermi.

Nájomník a ten, čo nie je pastierom a ovce nie sú jeho, opúšťa ovce a uteká, keď vidí prichádzať vlka, a vlk ich trhá a rozháňa. Ved' je nádenník a nezáleží mu na ovciach.

Aby Ježiš zdôraznil ďalšiu charakteristiku krásneho pastiera, Ježiš predstavuje obraz najatého pracovníka a stavia ho do kontrastu s obrazom pekného pastiera. Nájomník je niekto, kto sa nezapája celkom osobne ba až vášnivo do ochrany života stáda. Zaujíma

ho predovšetkým výplata na konci dňa. To, čo sa stane s ovcami ho až tak nezaujíma. Je to kontrast medzi konaním zo záujmu o zisk a nezištnou láskou. Nezištná láska je jednou z charakteristík krásy Ježiša z Nazareta. On nám ponúka túto krásu nezištnej lásky na nasledovanie. My sme totiž inštinktívne podnecovaní k tomu, aby sme konali z nejakého iného vlastného záujmu. Pýtame sa: Akú výhodu budem mať z toho, čo robím? Všimne si aspoň niekto to, že som niečo také pekné urobil práve ja? Keď pri konaní rozmýšľame čo i len vzdialene nad svojimi vlastnými výhodami, znetvorujeme tú krásu, ktorú musíme reprodukovať na našich tvárach, krásu „pekného pastiera“, ktorého Ježiš Nazaretský vytvoril so svojím úprimným sebadarovaním. Povedzme ale, že existujú mnohí krásni ľudia: spomeňme si na tých kresťanov, ktorí napríklad každú sobotu popoludní trávia čas pre dobro svojich spoločenstiev, angažujú sa vo farnosti. Alebo tí, ktorí sa venujú dobrovoľníctvu, alebo sú k dispozícii tým, čo potrebujú pomoc. Možno sme to už aj my počuli o niekom koho sme považovali za oveľa lenivejšieho a keď sme videli, čo robia títo krásni ľudia tak možno aj nás táto ich táto krása, táto nezištnosť vyrušila. Možno niekto vidiac krásneho človeka povie: „*Robí to preto, lebo sa mu to páči ... inak by to neurobil.*“ Avšak krásni ľudia si to nevšímajú a pokračujú ďalej vo svojej práci, aj keď sa im nedostane uznanie za prácu, ktorú robia, možno ani zo strany ich vlastného farára.

Ľudia, ktorí konajú nezištno a úprimne – preto, lebo sú šťastní, keď vidia niekoho, kto je šťastný, tak odrážajú na svojich tvárach krásu svojho pastiera. Čo robia nájomníci, ktorí sa o stádo nestarajú? Vidia prichádzať vlka, ktorý je tradičným nepriateľom stáda. Predstavuje sily zla, nepriateľské sily. Čo robí vlk? Nehovorí sa, že hneď trhá a zabíja ovce. Nemôže ich zabiť, pretože nemôže zničiť večný život, ktorý je prítomný v každom človeku, ale môže oddialiť ovce od nasledovania pekného pastiera. Môže ovce rozptýliť zo stáda, prinúti ich, aby stratili správny smer. Niekedy počujeme o mladých ktorí sú v chaose alebo o chaotickej spoločnosti. To je to výsledok práce vlkov ... a žoldnieri, nájomníci, to sú tí, ktorí naďalej konajú iba z vlastných záujmov sa nezaujímajú o to, čo sa stane. Myslia na seba.

Existuje celá spiritualita, ktorá nás v minulosti priviedla k tomu, aby sme konali duchovne kvôli vlastným záujmom, mysliac na zásluhy, ktoré sa hromadili v nebi. Tí, ktorí konali dobro, to robili v zásade z dôvodu vlastného záujmu. Toto bolo veľmi subtílné sebecko, ktoré nás následne robí škaredými. Tí, ktorí konajú dobro úprimne konajú ho preto, lebo je dobré milovať: kto miluje, nemyslí na seba samého. Myslí na situácie, v ktorých sa nachádzajú ich bratia, ktorí sú možno v nebezpečenstve kvôli vlkom. Ten kto miluje, musí byť opatrný na prítomnosť vlkov. Každá epocha mala svojich vlkov. Niekedy majú vlci svoje mená, ale väčšinou sú anonymní. Takí sú zákernejší. Povedal by som, že stojí za to pokúsiť sa identifikovať ktoréhokoľvek z týchto nebezpečných vlkov. Napríklad tí, ktorí vnášajú do spoločnosti morálnu degradáciu, takže si človek už prestane uvedomovať, čo je dobré a čo zlé. Povie: „*všetci to robia*“ tj. stráca sa cit pre to, čo nás robí krásnymi a čo nás robí škaredými. Vlci sú tí, ktorí

stelesňujú falošný model človeka, ktorého hlavnou hodnotou je: „Robím, čo sa mi páči“. Vlkom je ten, kto šíri a obhajuje tento koncept je vlk, pretože robí iba to, čo sa mi páči, uberá nakoniec radosť zo života, uberá spoločnosti na krásu, pretože krásny človek je ten, kto miluje aj vtedy keď to necíti. Krásny nie ten, kto robí len to, čo sa mu páči a čo má rád. Vlkmi sú tí, ktorí skresľujú chuť krásy tj. ukazujú, že krásne je to, čo je v skutočnosti škaredé a opačne.

Nájomník, tj. ten, kto si myslí, že ho Boh odmení na konci života, kto sa mu za všetko odmení a preto keď koná tak myslí iba na seba. Namiesto toho, kto chce reprodukovať tvár pastiera, je pozorný voči tomu, čo sa deje okolo neho a bdie, dáva pozor na vlkov, ktorí môžu ublížiť jeho bratom. To je určite úloha tých, ktorí predsedajú kresťanskému spoločenstvu, takže keď vystúpi mentalita odporujúca evanjeliu, musia jej vzdorovať, pretože je nebezpečná. Ale aj rodičia sa taktiež musia obávať vlkov ak majú radi svoje deti. Pred niektorými vlkami majú určite strach, ale pred inými nie. Niekedy si ani neuvedomujú, že po určitých životných situáciách, či po nasledovaní istých trendov sa z ich detí stanú automaticky škaredí ľudia a nie krásni.

Keď chcete vstúpiť do citového vzťahu, čo sa musí urobiť? Snažíte sa vyzeráť krásne: mladý muž, ktorý sa nikdy neholil a zamiluje sa, tak sa začne holiť, pretože sa chce predstaviť ako krásny aby získal milovanú osobu. Ježiš chce včleniť nás všetkých do snubného vzťahu lásky, toto je obraz, ktorý sa používa v Biblii. Pre neho neexistuje žiadny vzťah so zamestnancami. V minulosti existovala spiritualita zásluh. Tá už skončila. Dobro sa nedá robiť preto, aby sme dostali odmenu na konci života. To by bol istý druh sebeckta – síce jemného ale predsa. Vstúpenie do snubnej lásky, nezištnej lásky Boha s Kristom, je v Biblii vyjadrené veľmi významným slovesom: „poznať“. Sloveso „poznať“ sa používa na označenie snubnej lásky medzi mužom a ženou znamená hlboké poznanie, ktoré majú ženích a nevesta navzájom. To je obraz, ktorý v dnešnej pasáži používa aj Ježiš:

Ja som pastier – ten krásny. Poznám svoje a moje poznajú mňa, ako mňa pozná Otec a ja poznám Otca. Aj svoj život položím za ovce.

Počuli sme v jednej vete štyri krát sloveso „poznať“: „*Ja som pastier, ten krásny, pretože poznám svoje ovce, moje ovce ma poznajú, poznám otca, mňa pozná Otec.*“ Toto sloveso v Biblii má zvláštny význam: naznačuje intímny vzťah, ktorý existuje medzi mužom a ženou pri ich manželskom stretnutí. Biblia ho nazýva „poznanie“. Pohlavný styk zvierat sa nikdy nenazýva „poznaním“, je to iba pudová reakcia na inštinkt. Niekedy sa tiež medzi ľuďmi stáva, že pohlavný styk sa zníži na pudový podnet, ktorý nevedie k poznaniu vzájomnej lásky a teda potom sa nejedná o ľudský prejav lásky ... Poznanie, ktoré sa realizuje v ľudskom manželskom objatí, vedie k objavu intimity toho druhého: objaveniu toho, čo mu robí radosť, objaveniu jeho túžob, myšlienok, snov ... a dva životy sa tak harmonizujú do jedného života. To je to, čo sa stáva aj pri „poznaní“ Boha.

Ak s ním vstúpime do dôverného vzťahu lásky, náš život sa stane vyjadrením jeho života, ktorým je láska a jedine láska.

Ježiš pokračuje hovoriac, čo je charakteristické pre tento život, do ktorého je zapojený, pretože je jednorodeným Otca a teraz zahŕňa aj všetkých, ktorí prijímajú jeho ponuku krásneho života. Hovorí: „*Dávam svoj život v prospech oviec.*“ To neznamená, že on zomiera namiesto oviec, ale znamená to, že dáva dar svojho života, pretože to je život Otca, ktorý je v ňom prítomný, a teraz je to ten istý život, do ktorého pozýva aj nás všetkých. Kto sú teraz tí, ktorých chce zapojiť do tohto poznania lásky s ním a s Otcom? Je ich len privilegovaní, či vyvolení ľudia? Počúvajme...

Mám aj iné ovce, ktoré nie sú z tohoto ovčince. Aj tie musím priviesť a budú počuť môj hlas; a bude jedno stádo a jeden pastier.

Aby sme týmto Ježišovým slovám porozumeli, musíme ich zasadiť do kontextu. Povedal, že prišiel vyvieť svoje ovce, ktoré sú v ohrade. Vlastne aby ich vyhnal von ohrady. Pôvodný text nazýva tento ohradu „*aulé*“, čo neznamená „*ovčinec*“, ale „*ohrada*“ do ktorej sa ovce uzatvárali nie pastieri, ale zlodeji a zbojníci t.j. tí, ktorí ich kradli a potom zabíjali. Z akej ohrady chce Ježiš vyvieť svoje ovce? Je to ohrada náboženskej inštitúcie, ktorá ohlasuje falošný vzťah s Bohom; z tejto ohrady prišiel Ježiš vyhnáť svoje ovce, pretože tam sú vykorisťované. Reč je o náboženskej inštitúcii, ktorá hlása falošný vzťah s Bohom. Aká bola náboženská prax jeruzalemského chrámu? Bol to vzťah s Pánom, v ktorom bol človek povolaný niečo dávať, obetovať mu, aby získal svoje potreby. Taktiež dobré skutky, ku ktorým bol človek povzbudzovaný boli konané preto, aby niečo získal od Boha: jeho požehnanie, láskavosť. Nie! Toto nie je vzťah s Bohom, ktorý Ježiš otvára: z tejto ohrady musíme ísť von. Bohužiaľ v tejto ohrade falošného Božieho obrazu je stále veľa ľudí, ktorí sú držaní dnu – vnútri takejto ohrady. Sú zadržívaní vo vnútri podobných ohrád nájomníkmi, ktorí možno aj bez toho, aby si to uvedomovali, udržiavajú ľudí zotročených falošným obrazom Boha. Ježiš urobil veľmi jasné prorocké gesto, keď vyhnal z chrámu všetkých predavačov. To bola tá ohrada v ktorej už nechce, aby v nej ľudia zostali. Potom pokračuje, že má ďalšie ovce, ktoré síce nie sú v tejto ohrade, ale môžu byť v iných ohradách: náboženské a svetské, ktoré udržiavajú človeka v zotročení. Ježiš chce ľudí vyvieť von. Pokúsme sa myslieť na niektoré z týchto ohrád: určité staré zvyky, určité tradície, ktoré ponižujú a zotročujú mužov a ženy - sú ohradami. Ten, kto prijal Kristovu lásku, sa musí zaviazat', že ľudí z týchto ohradení vyvedie von. Môže to byť ohrada v zmysle hedonistickej mentality, v ktorej je každý vedený myslieť iba na seba a je povzbudzovaný k užívaniu si života. Je veľa ľudí v tejto ohrade a musia byť oslobodení od tejto mentality. Potom existujú ohrady morálnej korupcie, pri ktorej sa človek ocitne zneužívaný inými ľuďmi, ktorí majú záujem udržať ho podrobeného.

Kresťanstvo je univerzálne náboženstvo, ktoré sa zaujíma o každého človeka a Ježiš predkladá svoju ponuku slobody každému. Hovorí: „*Budú počuť môj hlas, a bude jedno*

stádo a jeden pastier“ „Budú počúvať môj hlas,“ naznačuje jeho návrh pre nového človeka; Ježiš nikomu nevnucuje svoj obraz krásy, pretože krása je prítážlivá sama od seba. Ježiš sa predstavuje ako „*krásny pastier*“. Kto v neho verí, stáva sa krásnym človekom, nepotrebuje zvyšovať hlas ani sa vyhrážať. Je to jeho osoba, ktorá musí hovoriť.

To, čo je v ďalšej časti dôležité uvedomiť si otázku prekladu, ktorý sa žiaľ, skreslil prekladom sv. Hieronyma. My máme tlmočený význam: „Je nevyhnutné, aby bol iba jedno stádo a jeden pastier“. Ježiš ale neprišiel, aby vzal ľudí z jedného stáda a zamkol ich do iného stáda. Nie! Jeho ovce musia vyjsť zo všetkých stád, v ktorých ich zbojníci budú držať ako otrokov. Ježiš chce ľudí, ktorí sú úplne slobodní. Ktorí ocenia a vážia si jeho ponuku krásy a uznajú ho ako jediného pastiera. Vypočujme si teraz, ako Ježiš ukončuje predstavenie krásneho človeka.

Otec ma preto miluje, že ja dávam svoj život, a zasa si ho vezmem. Nik mi ho neberie, ja ho dávam sám od seba. Mám moc dať ho a mám moc zasa si ho vziať. Taký príkaz som dostal od môjho Otca.“

Krásu pastiera zhrnul Ježiš v týchto posledných slovách dnešného evanjeliového úryvku. „*Dávam svoj život, nikto mi ho neberie, dávam ho*“, „*tento Otcov rozkaz prichádza ku mne zvnútra*“. Príkazy, ktoré Ježiš prijíma, nepochádzajú zvonka, vychádzajú z jeho identity Božieho Syna. Keďže Otec je láska a jedine láska, je to jeho život a tento božský život sa nachádza v plnosti v Ježišovi, tak hľa, jeho život sa stáva pre nás darom. Láska znamená dať seba samého do služby radosti a života milovaného človeka. Ježiš hovorí, že položí svoj život - dáva ho k dispozícii svojím slobodným skutkom lásky, pretože láska je slobodná; nemilujete, nedáva sa svoj život preto, že je povinný, ale preto, že je to samotná podstata Božieho Syna. Ona aj nás vedie k tomu, aby sme darovali svoj život. Náš život stratíme tak či tak; je to odvaha Ježiša a tých, ktorí si život nenechávajú pre seba. Ak si chceme zachovať náš život, musíme ho dať slobodne, to znamená urobiť to, čo urobil Ježiš: nech nás Duch vedie zvnútra k tomuto aktu, k tomuto gestu lásky. Iba tak bude náš život skutočne krásny, budeme skutočne krásnymi ľuďmi, reproduktívni obraz pekného pastiera.

Zdroj: Fernando Armellini Pasqua 4a Domenica di Pasqua anno B

https://www.youtube.com/watch?v=XolWL_GankU

Preklad: ThLic. Marek Iskra

Archív: <http://rodinabb.sk/liturgia-rodiny/>